Міністерство освіти і науки України LIII Всеукраїнська олімпіада юних фізиків, м. Івано-Франківськ, 2016 Теоретичний тур, 10-й клас

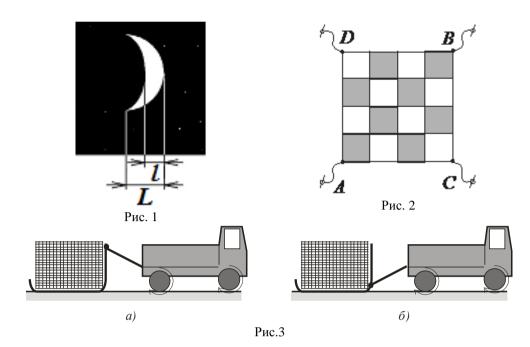
- 1. З марсохода Земля може мати вигляд серпу (рис.1) із товщиною освітленої частини l у середній частині, удвічі меншою за видиму ширину L. Визначте відстань між Землею та Марсом у цей момент. Через скільки діб Земля виявиться повністю затемненою, якщо у період спостереження відношення l/L зменшується? Відстань від Землі до Сонця Rsc=150 млн. κm ; від Марса до Сонця Rsc=228 млн. κm ; маса Сонця $M=2\cdot 10^{30}$ κz ; гравітаційна стала $G=6.67\cdot 10^{-11}$ $m^3/\kappa z\cdot c^2$.
- 2. У лабораторії виготовили плоску пластину з провідників двох сортів: «білого» та «чорного» (рис.2). Питомі опори напівпровідників: «білого» ρ_1 =8·10⁻⁶ Ом·м, «чорного» ρ_2 =16·10⁻⁶ Ом·м, товщина плиток однакова. Опір пластини по «чорній» діагоналі (між виводами A та B) дорівнює R_{AB} =12 Ом, а по «білій» (між виводами C та D) R_{CD} =8 Ом. Після нагріву пластини питомий опір «білого» напівпровідника зменшився удвічі, а «чорного» у вісім разів. Яким після нагріву став опір пластини між виводами A і B та між виводами C і D? Опір контактів у точках A, B, C, D не враховуйте.
- 3. Щоб пересунути піддон, на якому було складено 1000 цеглин, використали вантажівку. Коли прикріпили трос до верхнього гачка (рис. 3, *a*), то вантажівка пробуксовувала і не змогла зсунути вантаж. Щоб вона змогла зсунути вантаж потрібно зняти не менше 315 цеглин. Коли ж прикріпили трос до нижнього гачка (рис. 3, *б*), то вантажівка змогла зрушити вантаж з додатковими 315 цеглинами (до початкової кількості 1000 цеглин). В обох випадках трос утворював той самий кут із горизонтом. Визначте масу вантажівки «в цеглинах», якщо маса піддона дорівнювала масі 125 цеглин. Коефіцієнт тертя коліс і піддона об землю однаковий, двигун передає обертання на всі колеса.
- 4. Переважна більшість метеорних тіл перед входом в атмосферу Землі мають швид-кості від v_{min} до v_{max}. Вважається, що це свідчить про їхню належність Сонячній системі. Знайдіть значення v_{min} і v_{max}. Щорічно астрономи фіксують нові довгоперіодичні комети, періоди яких сягають десятків і сотень тисяч років. Уявіть, що площина орбіти такої комети перпендикулярна площині земної орбіти, і комета пролітає зовсім близько від земної атмосфери. Оцініть швидкість комети відносно Землі у цей момент. Чи може такий проліт привести до того, що комета назавжди покине Сонячну систему? Відповідь обгрунтуйте. Відстань від Землі до Сонця r₀=1,5·10¹¹м, радіус Землі R=6,4·10⁶м, перша космічна швидкість для Землі v₁=7,9 км/с.
- 5. На рис.4 подана залежність вертикальної складової швидкості парашутиста від часу (v_y) з тестового завдання з фізики однієї освітньої компанії. Проаналізуйте графік з фізичної точки зору і вкажіть на наявні в ньому невідповідності. Зобразіть схематично правильну, на Ваш погляд, залежність $v_y(t)$. Висоту падіння парашутиста оберіть приблизно такою самою, як і на наведеному рисунку.

Задачі запропонували В.П.Сохацький (1), Є.П.Соколов (2-3), О.Ю.Орлянський (4-5).

Министерство образования и науки Украины LIII Всеукраинская олимпиада юных физиков, г. Ивано-Франковск, 2016 Теоретический тур, 10-й класс

- 1. С марсохода Земля может иметь вид серпа (рис.1) с толщиной освещенной части l в средней части, вдвое меньшей видимой ширины L. Определите расстояние между Землей и Марсом в этот момент. Через сколько суток Земля окажется полностью затемненной, если в период наблюдения отношение l/L уменьшается. Расстояние от Земли до Солнца Rsc=150 млн. κm ; от Марса до Солнца Rmc=228 млн. κm ; масса Солнца $M=2\cdot 10^{30}$ κc ; гравитационная постоянная $G=6.67\cdot 10^{-11}$ $M^3/\kappa c c^2$.
- 2. В лаборатории изготовили плоскую пластину из полупроводников двух сортов: «белого» и «черного» (рис.2). Удельные сопротивления полупроводников: «белого» ρ_1 =8·10⁻⁶ Ом·м, «черного» ρ_2 =16·10⁻⁶ Ом·м, толщина плиток одинакова. Сопротивление пластины по «черной» диагонали (между выводами A и B) равно R_{AB} =12 Ом, а по «белой» (между выводами C и D) R_{CD} =8 Ом. После нагрева пластины удельное сопротивление «белого» полупроводника уменьшилось в два раза, а «черного» в восемь раз. Каким после нагрева стало сопротивление пластины между выводами A и B и между выводами C и D? Сопротивление контактов в точках A, B, C, D не учитывайте.
- 3. Чтобы передвинуть поддон, на котором было сложено 1000 кирпичей, использовали грузовик. Когда прикрепили трос к верхнему крючку (рис. 3, *a*), грузовик пробуксовывал и не смог сдвинуть груз. Чтобы он смог сдвинуть груз необходимо снять не менее 315 кирпичей. Когда прикрепили трос к нижнему крюку (рис. 3, б), то грузовик смог сдвинуть груз с дополнительными 315 кирпичами (к начальному количеству 1000 кирпичей). В обоих случаях трос составлял один и тот же угол с горизонтом. Определите массу автомобиля «в кирпичах», если масса подноса равна массе 125 кирпичей. Коэффициент трения колес и поддона о землю одинаков, двигатель передает вращение на все колеса.
- 4. Преобладающее большинство метеорных тел перед входом в атмосферу Земли имеет скорости от v_{min} до v_{max} . Считается, что это свидетельствует об их принадлежности Солнечной системе. Найдите значения v_{min} и v_{max} . Ежегодно астрономы фиксируют новые долгопериодические кометы, периоды которых достигают десятков и сотен тысяч лет. Представьте, что плоскость орбиты такой кометы перпендикулярна плоскости земной орбиты, и комета пролетает совсем близко от земной атмосферы. Оцените скорость кометы относительно Земли в этот момент. Может ли такой пролет привести к тому, что комета навсегда покинет Солнечную систему? Ответ обоснуйте. Расстояние от Земли до Солнца r_0 =1,5·10 ^{11} ^{11} ^{11} ^{12} ^{13} ^{14} ^{14} ^{15} ^{15} ^{15} ^{16} ^{16} ^{15} ^{15} ^{16} ^{16} ^{16} ^{15} ^{16}
- 5. На рис.4 приведена зависимость вертикальной составляющей скорости парашютиста от времени (v_y) из тестового задания по физике одной образовательной компании. Проанализируйте график с физической точки зрения и укажите на содержащиеся в нём несоответствия. Изобразите схематически правильную, на Ваш взгляд, зависимость $v_y(t)$. Высоту падения парашютиста примите приблизительно такой же, как и на приведенном рисунке.

Задачи предложили В.П.Сохацкий (1), Е.П.Соколов (2-3), О.Ю.Орлянский (4-5).

The graph shows how the downward velocity of a parachutist changes with time from leaving the aircraft to landing on the ground. The parachute is not opened until some time into the fall.

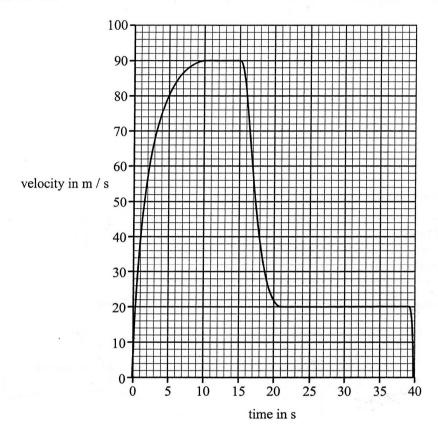

Рис.4